

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne, en als dorpsgezicht van de omgeving van het kerkdorp en het landgoed in Diksmuide (Stuivekenskerke)

Provincie: West-Vlaanderen

Gemeente: Diksmuide, 15de afdeling, sectie A en B

Objectnummer: 4.01/32003/832.1 en
Objectnummer: 4.02/32003/713.1

Dossiernummer: 4.001/32003/148.1

Omschrijving:

Ensemble van de Sint-Petruskerk , het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne,
Stuivekenskerkestraat 2 en
zonder nummer, Kasteelhoevestraat 2

Omgeving van het kerkdorp en het landgoed,
Stuivekenskerkestraat zonder nummer, 1, 2, Kasteelhoevestraat zonder nummer, 1, 2,
Viconiastraat zonder nummer, 18A, 20, 22, 22A

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 23 DEC. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

a. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

b. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het **departement Leefmilieu Natuur & Energie** bracht op 1 september 2015 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

"Omwille van de ons opgelegde personeelsbeperking en focus op kerntaken, zal het departement vanaf nu geen advies meer geven voorafgaand aan de voorlopige bescherming als monument of dorpsgezicht." Dit advies is met andere woorden gunstig.

Behandeling van het advies: /

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit

Het **agentschap Natuur & Bos** bracht op 28 juli 2015 (mail verstuurd aan departement LNE, op 25 augustus 2015 doorgestuurd aan OE) een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Het agentschap heeft geen input voor de vier beschermingsdossiers, maar wil in de marge toch het soortenbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer, 15/05/2009) onder de aandacht brengen.

Behandeling van het advies:

De opvolging van deze regelgeving dient te gebeuren binnen instrumenten en procedures waarover het ANB beschikt.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

De overige agentschappen van het beleidsdomein LNE brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

c. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

d. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het departement Landbouw en Visserij bracht op 28 juli 2015 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Dit departement verklaart zich niet bevoegd vermits het monument zich niet bevindt in agrarisch gebied en de aanvraag geen betrekking heeft op professionele agrarische of para-agrarische activiteiten.

Behandeling van het advies: /

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

De overige agentschappen van het beleidsdomein LV brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Diksmuide

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015. Het college van Burgemeester en Schepenen verleende advies op 19/08/2015. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1.2.1. Gedeeltelijk gunstig advies over de bescherming van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne als monument en de omgeving van het kerkdorp en het landgoed als dorpsgezicht mits:

- de opname van het dorp, als samenhangend geheel, als dorpsgezicht, met inbegrip van de percelen 14de afdeling, sectie A, nummers 145H2, 145S2, 113X2, 113Z2 en 113W2;
- de volgende percelen uit het dorpsgezicht worden genomen, kadastraal gekende 14de afdeling Sectie B, nummers 328F, 316B, 410C, 305B, 306B; sectie A, nummers 164B, 156A, 155A, 154A;
- voldoende mogelijkheden worden gelaten voor de herbestemming van de kerk en zijn onmiddellijke omgeving.

Behandeling van het advies:

- Het preadvies van het stadsbestuur onderschrijft de krachtlijnen van het dorpsgezicht voor de dorpsbebouwing, en vraagt zelfs de uitbreiding ervan met een aantal percelen (14de afdeling, sectie A, nummers 145H2, 145S2, 113X2, 113Z2 en 113W2):

"Overwegende dat de kern van Stuivekenskerke één samenhangend geheel is en dus (als dusdanig) moet worden benaderd;

Overwegende dat de aangesloten bebouwing en het dorpscafé deel uitmaken van het kerkdorp en samen met de kerk en de pastorie één geheel vormen".

Anderzijds stelt het stadsbestuur dat *"de opname van landbouwgronden de exploitatie kan bezwaren"*, en daarom vraagt het om een aantal percelen uit het dorpsgezicht te laten.

De Vlaamse overheid bepaalt niet het toekomstig gebruik van in een dorpsgezicht gelegen landbouwgronden. De beheersdoelstelling *"de openheid van het landschap, de perceelstructuur dienen herkenbaar en leesbaar te blijven, en eventueel versterkt door historisch herstel"* is relevant voor landbouwgebied, maar het valt moeilijk in te zien hoe dit de exploitatie ervan wezenlijk kan verzwaren. Ook het voorschrift voor instandhouding en onderhoud *"het poldergebied rond het kerkdorp en het landgoed Vicogne dient maximaal bouwvrij gehouden te worden in functie van het vrijwaren van de gaafheid van het cultuurhistorisch waardevolle, rurale landschap. Het vrije uitzicht op de kleinschalige dorpskern met dominante torenspits en het gedeeltelijk door een bomengordel omringde landgoed Vicogne dient hierbij steeds voorop te staan"* werkt niet verzwarend. Het bouwvrij houden van landbouwgrond is complementair met het behoud van landbouw. Bij de toelatingsplichtige handelingen zijn enkele uitzonderingen specifiek gericht op de landbouwexploitatie: zo is *"elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft"* toelatingsplichtig *"met uitzondering van cultuurgewassen, onder meer voor de landbouw"*. Ook voor *"het plaatsen of wijzigen van afsluitingen"* wordt een uitzondering gemaakt voor *"gladde schrikdraad en prikkeldraad ten behoeve van veekering"*. Om dit punt nog te verduidelijken wordt in het inhoudelijk dossier onder *"motivering van de afbakening"* toegevoegd: *"Bij het bepalen van beheersdoelstellingen is rekening gehouden met de huidige bestemming en de huidige functies van de gebouwen en gronden gelegen binnen het dorpsgezicht. Het agentschap stelt geen tegenstelling vast tussen de bestaande activiteiten, de wijze waarop die uitgeoefend worden en de erfgoedwaarden die aan de grondslag liggen van de*

bescherming. De huidige functies kunnen dus verdergezet worden." In het MB wordt bij de beheersdoelstellingen voor het dorpsgezicht toegevoegd: "Aangezien de schaalgrootte van de huidige functies – zoals de landbouwactiviteit die wordt uitgeoefend binnen het beschermd dorpsgezicht – de erfgoedwaarden niet schaden kunnen ze, indien andere regelgeving dat niet verbiedt, verder worden gezet".

- Wat betreft voldoende mogelijkheden voor de herbestemming van de kerk en zijn onmiddellijke omgeving, wordt herhaald dat de Vlaamse overheid niet het toekomstig gebruik van een beschermd gebouw of zone bepaalt. Zoals gesteld in de beheersdoelstellingen (art. 3. § 1 van het MB) behoort een toekomstige herbestemming van de kerk, die de draagkracht van het gebouw niet overschrijdt, tot de mogelijkheden, op voorwaarde dat deze geen negatieve impact heeft op de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, met inbegrip van de cultuuroederen. Hetzelfde geldt voor de onmiddellijke omgeving.

Het college verwijst naar de conceptnota *Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk* (op 24 juni 2011 goedgekeurd door de Vlaamse regering). Deze nota doet echter geen uitspraak over de bescherming van deze of gene kerk. Het college verwijst ook naar de *Conceptnota kerken in de Westhoek*. Navraag bij het stadsbestuur leert dat hiermee bedoeld wordt op het document *Toekomstvisie parochiekerken Diksmuide. Overeenkomst tussen de stad Diksmuide en het centraal kerkbestuur over de toekomstvisie...* Het document *Toekomstvisie parochiekerken Diksmuide* convergeert met de beschermingsselectie van het thematisch pakket wederopbouwkerken en dorpsomgevingen. Een analyse van dit document levert – buiten een stand van zaken – geen topic op voor Stuivekenskerke. In de actuele toekomstvisie bestaan er dus geen plannen voor een herbestemming van de kerk.

Conclusie. De Vlaamse overheid houdt rekening met de bezorgdheid van het stadsbestuur: het MB legt geen onnodig zware planlast op voor de landbouwgronden in het dorpsgezicht. Een herbestemming van de kerk en de onmiddellijke omgeving blijft mogelijk.

Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit: de beheersdoelstellingen i.v.m. landbouwgronden worden verduidelijkt.

1.2.2. Ongunstig advies voor de bescherming van graftekens en rechtopstaande grafstèles:

Het college voert hiervoor een tweeledige motivatie aan: enerzijds kan de bescherming van graftekens en rechtopstaande grafstèles (verder graftekens) belemmerend zijn voor de verdere exploitatie van het kerkhof, anderzijds zou de bescherming een niet te vermijden onderhoudslast teweeg brengen voor de overheid, na het verstrijken van de lopende concessies.

Behandeling van het advies:

Bij de drie kerken is er een sterke visuele en historische verwevenheid tussen de kerk, kerkhof en graftekens. Een bescherming van de kerk zonder de bescherming van het kerkhof en een selectie van de graftekens is niet wenselijk. Begraving en graftekens vormen immers een essentiële component van een kerkhof. Een kerkhof vormt "een omsloten terrein rondom de kerk, dat doorgaans wordt gebruikt als begraafplaats" (inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus/ typologie). Vanuit een holistische benadering van onroerend erfgoed ("*Een monument staat niet alleen*", Europees Monumentenjaar 1975) is de bescherming van kerk en kerkhof, zonder het behoud van een selectie van graftekens, dan ook niet wenselijk. De samenhang tussen kerk én kerkhof in Stuivekenskerke werd in de wederopbouwperiode hernomen. Kerk én kerkhof dienen dan ook samen gelezen te worden. Gezien zowel het kerkhof met graftekens als de kerk een hoge erfgoedwaarde hebben, ligt het voor de hand dat ze beschermd worden als een eenheid.

De selectie van graftekens zorgt er voor dat duidelijk is welke graftekens behouden dienen te blijven en welke graftekens er dus verwijderd mogen worden. Daardoor is het ook duidelijk wat de reikwijdte is van de opname van het kerkhof in de bescherming. De zones waar graftekens niet behouden hoeven te blijven kunnen, mits behoud van de algemene erfgoedwaarde van het kerkhof, bijvoorbeeld hergebruikt worden voor nieuwe begravingen.

Toch wordt gedeeltelijk ingegaan op het ongunstig advies van de gemeente en wordt het aantal graftekens dat behouden dient te blijven verminderd. Na bijkomende evaluatie en plaatsbezoek is de selectie van de te bewaren graftekens gereduceerd. Op het voor advies voorgelegde detailplan van het kerkhof waren 31 te bewaren graftekens aangeduid, dit wordt nu gereduceerd naar 25 graftekens. Het kerkhof van Stuivekenskerke telt in totaal ca. 88 graftekens. Graftekens van na ca. 1950 werden systematisch geweerd uit de selectie.

De te bewaren graftekens worden exhaustief opgelijst in de "*fotoregistratie van de fysieke toestand bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne en als dorpsgezicht van de omgeving van het kerkdorp en het landgoed*". In het bijschrift van de foto's (genummerd van 1 t.e.m. 25) wordt telkens verduidelijkt of het volledig grafteken dient behouden te worden of enkel de grafstèle.

De gemeente opteert in haar toekomstvisie voor een verdere exploitatie van het kerkhof. Het behoud van een selectie van graftekens is verzoenbaar met een actieve begraafplaats. De bestemming van de functie als begraafplaats ligt in de lijn met de beheersdoelstellingen van de bescherming. Doordat enkel de geselecteerde graftekens dienen behouden te blijven, blijft er voldoende ruimte voor nieuwe begravingen en kan het kerkhof verder geëxploiteerd worden. Geselecteerde graftekens kunnen overigens hergebruikt worden voor een nieuwe begraving (een nieuwe concessie met behoud van het oude grafteken). Het behoud van een selectie van graftekens kan zelfs bijdragen tot de aantrekkelijkheid van een begraafplaats die verder geëxploiteerd wordt. Verschillende gemeenten hebben peter- en meterschap van graftekens (onderhoud zonder nieuwe begraving) en concessies met behoud van het grafteken (kans tot nieuwe begraving) opgenomen in hun gemeentelijk reglement op de begraafplaatsen. Op die wijze kan zowel het behoud van het (beschermd) funerair erfgoed als het continueren van de functie gerealiseerd worden.

Verder brengt de gemeente als opportuniteitsargument tegen de bescherming van de graftekens de hoge onderhoudslast voor de (plaatselijke) overheid aan.

Deze "*hoge onderhoudslast*" dient gerelativeerd te worden. Bouwvallige graftekens zijn uit de selectie geweerd, en de geselecteerde graftekens worden beschermd in de bestaande staat. Restauratie van een geselecteerd grafteken behoort tot de mogelijkheden, maar vormt geenszins een verplichting. Conservatie en in situ behoud van de graftekens en rechtopstaande stèles vormen bij bescherming immers de enige verplichting. Slijtage en veroudering van de graftekens zijn onvermijdelijk en aanvaard bij funerair erfgoed. Het behoud en/of het herstel van de stabiliteit vormt een belangrijke voorwaarde voor de conservatie van de graftekens. Een goed algemeen onderhoud van het kerkhof - nu reeds een taak van het stadsbestuur - garandeert in hoge mate de stabiliteit van de graftekens en helpt schade te vermijden. Op dit vlak stelt zich echter geen probleem: de stedelijke groendienst onderhoudt op toegewijde wijze de grasperken en voorkomt bodemerrosie.

In een toekomstig beheersplan kan het stadsbestuur een stappenplan en criteria uitwerken. Daarin kan het onderscheid gemaakt worden tussen graven die in eigen beheer blijven (er kan gedacht worden aan oorlogsgraftekens en/of graftekens van burgemeesters, pastoors, notabelen, kunstenaars enz.), graftekens die in peter- of meterschap gegeven worden of het toekennen van nieuwe concessies met het behoud van het oude grafteken. Overigens voorzien Onroerenderfgoeddecreet en -besluit financiële stimuli vanuit de Vlaamse overheid voor zowel onderhoud als restauratie van graftekens.

Conclusie. Het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het aantal te behouden graftekens wordt gereduceerd van 31 naar 25.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het advies van de VCOE werd in de commissievergadering van 12 oktober 2015 unaniem vastgesteld: gunstig advies over de bescherming van het thematisch pakket wederopbouwkerken en dorpsomgevingen in Diksmuide. Het advies bevat een aantal opmerkingen met betrekking tot de bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne, en als dorpsgezicht van de omgeving van het kerkdorp en het landgoed.

Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Opmerking 1. Situering adviesvraag. De VCOE vindt het positief dat er een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie.

Opmerking 2. De commissie erkent de erfgoedwaarden van de wederopbouwkerken en dorpsomgevingen en ondersteunt artikel 1 van het MB. In de stedenbouwkundige waarde (dorpsgezicht) wordt veel aandacht besteed aan landschapselementen. De commissie verkiest de omzetting van de ankerplaats *"IJzer tussen Diksmuide en Stuivekenskerke"* (landschapsatlas) in een cultuurhistorisch landschap boven een dorpsgezicht.

Behandeling van het advies:

Onroerend Erfgoed beschouwt een dorpsgezicht als het meest geschikte instrument om de *"omgeving van het kerkdorp en het landgoed"* (deeltitel van het MB) te beschermen:

- Deze keuze vloeit voort uit de definitie van dorpsgezicht in het onroerenderfgoeddecreet als *"een geheel van één of meer monumenten/ onroerende goederen (eerste lid) met omgevende bestanddelen zoals beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten, en pleinen (tweede lid), van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde"*. Het is duidelijk dat het bouwkundig erfgoed (enerzijds de kerk, het kerkhof, de pastorie, de bebouwing van het kerkdorp, anderzijds het landgoed) erg bepalend is voor de *"omgeving van het kerkdorp en het landgoed"*. Uiteraard staan het kerkdorp en het landgoed (eerste lid) in relatie tot de omgevende bestanddelen en het landschap (tweede lid). De openheid van het omgevende landschap vormt uiteraard een voorwaarde voor de leesbaarheid van het bouwkundig erfgoed en van de onderlinge relatie van dat erfgoed.

- De commissie geeft zelf aan dat de perimeter van de (niet vastgestelde) ankerplaats *"IJzer tussen Diksmuide en Stuivekenskerke"* zoals afgebakend in de Landschapsatlas (Arohm, afdeling Monumenten en Landschappen, 2001) slechts gedeeltelijk samenvalt met het dorpsgezicht. De Viconiastraat fungeert als begrenzing: de omgeving van het landgoed Vicogne (ten zuiden van de straat, zuidelijk deel van het dorpsgezicht) is hierin opgenomen, de omgeving van de kerk en de pastorie niet (ten noorden van de straat, noordelijk deel van het dorpsgezicht). De landschapsatlas vertrekt dan ook in eerste instantie vanuit de IJzer en de IJzerpolders als landschapselementen.

Conclusie: de vraag van de commissie om een ankerplaats uit de landschapsatlas om te zetten in een beschermd cultuurhistorisch landschap stelt de bescherming van een dorpsgezicht niet in vraag.

Opmerking 3. Afbakening. De commissie staat positief ten aanzien van de voorgestelde afbakening van de beschermde monumenten en dorpsgezichten. De commissie vindt het positief dat de relatie tussen de beschermde gebouwen en het achterliggende openruimtelandschap in Stuivekenskerke wordt meegenomen in de bescherming als dorpsgezicht.

Opmerking 4. In artikel 2 van het MB (Erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) is opgenomen dat *"resten van de site met dubbele walgracht nog steeds afleesbaar zijn in het reliëf en in de perceelstructuur. Archeologische sporen en vondsten maken dan ook deel uit van de erfgoedkenmerken en -elementen"*. De commissie vraagt om de archeologische waarde van de site rond het landgoed Vicogne verder te verduidelijken en eventueel op te nemen in het beschermingsbesluit.

Verder gaat, volgens de VCOE, in artikel 2 de aandacht in de eerste plaats uit naar een gedetailleerde beschrijving van gebouwen en straten en zijn de landschapselementen te weinig beschreven. Terwijl in het waarderend onderzoek wel de nadruk gelegd wordt op verschillende landschapselementen.

Behandeling van het advies:

Voor een verduidelijking van de archeologische en historische context wordt verwezen naar het inhoudelijk dossier. Het landgoed Vicogne wordt echter niet beschermd als archeologisch monument. Het aspect archeologische waarde is in deze monumentenbescherming dan ook vervat onder de historische waarde.

In de erfgoedwaarden (dorpsgezicht) wordt zowel aandacht besteed aan bouwkundig als aan landschappelijk erfgoed, en de wisselwerking daartussen. Volgend citaat maakt duidelijk dat in de erfgoedkenmerken en -elementen (artikel 2 van het MB) wel degelijk aandacht wordt besteed aan landschapselementen: *"Het dorpje is gelegen in het*

poldergebied, gekenmerkt door poldergrachten, met begeleidende rietbegroeiing, en soms ook knobomen (...) De landbouwpercelen ten westen van deze herberg zijn afgeboord door het Reigersvliet (...) Enkel de zuidoostzijde van de Viconiastraat is, binnen de perimeter van het dorpsgezicht, bebouwd. De zuidzijde van de straat is afgeboord door een gracht (...) Het L-vormig wegtracé van de Kasteelhoevestraat, bestaat binnen de perimeter van het dorpsgezicht, grotendeels uit de toegangsweg naar het landgoed Vicogne. Ten oosten en ten noorden is het wegtracé afgeboord door een gracht (...) Het vrijstaande burgerhuis (Kasteelhoevestraat nummer 1) van 1923 is gelegen in een tuin met afzomende ligusterhaag (...) De ruimte tussen de historische buitengracht, waarvan een gedeelte nog steeds als gracht functioneert, en de historische binnengracht is gedeeltelijk met een bomengordel geaccentueerd. Ten zuiden van de hoevegebouwen is, binnen het tracé van de walgracht, een boomgaard heraan geplant. De percelen rondom de historische buitengracht zijn in gebruik als graasweide".

Opmerking 5. De commissie ondersteunt de voorgestelde beheersdoelstellingen.

Opmerking 6. De commissie ondersteunt de voorgestelde bijzondere voorschriften

Opmerking 7. De commissie ondersteunt de voorgestelde toelatingsplichtige handelingen voor de monumenten. De commissie heeft echter bedenkingen bij de toelatingsplichtige handelingen voor het dorpsgezicht.

"Artikel 6.2.5 van het onroerendergoedbesluit somt de handelingen op in beschermde stads- en dorpsgezichten waarvoor een meldingsplicht bij de gemeente geldt. Beschermingsbesluiten die tot stand komen onder de nieuwe regelgeving bevatten verplicht een lijst van toelatingsplichtige handelingen. Het besluit stelt dat voor deze beschermingen de meldingsprocedure bij de gemeente niet geldt (art 6.2.1). De commissie stelt vast dat het voorliggende beschermingsbesluit (in artikel 5, §2) de lijst van toelatingsplichtige handelingen integraal wordt overgenomen uit artikel 6.2.5 van het onroerendergoedbesluit. De facto wordt op deze manier een ernstige ongelijkheid gecreëerd tussen enerzijds de beschermingsbesluiten van stads- en dorpsgezichten die dateren van voor 1 januari 2015 – waarin de gemeente zelf oordeelt of de gemelde handelingen 'van aard zijn om de wezenlijke eigenschappen van het beschermde stads- of dorpsgezicht te verstoren' en anderzijds nieuwe beschermingsbesluiten waarin al deze handelingen toelatingsplichtig worden gesteld."

Behandeling van het advies:

Het Onroerendergoeddecreet en -besluit maken in zake de meldingsplicht in stads- en dorpsgezichten geen onderscheid tussen oude en nieuwe besluiten. De meldingsplicht dient dus uniform toegepast te worden op oude én op nieuwe beschermde stads- en dorpsgezichten. Zoals de VCOE terecht aanhaalt, zou een andere interpretatie strijdig zijn met het gelijkheidsbeginsel.

In artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit wordt bepaald welke specifieke onderafdelingen niet van toepassing zijn op nieuwe besluiten. Artikel 6.3.12 (meldingsplicht in beschermde stads-of dorpsgezichten) van het Onroerendergoedbesluit is daar niet in opgenomen. Voor toelatingsplichtige handelingen in stads- en dorpsgezichten, opgesomd in nieuwe beschermingsbesluiten, geldt dus evengoed dat de te volgen procedure die van de meldingsplicht is. De 'meldingsplicht' vormt een afwijking van de 'reguliere toelatingsplicht', specifiek voor stads- en dorpsgezichten. Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de aard van de handelingen ('toelatingsplichtig') en de te volgen procedure ('reguliere toelatingsplicht' versus 'meldingsplicht').

Opmerking 8. Aanvullingen van de VCOE op de beschermingsbesluiten: geen opmerkingen voor Stuivekenskerke.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit.

1.4. Conclusie

- De uitgebrachte adviezen door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV zijn gunstig.

- Het advies uitgebracht door het stadsbestuur is voorwaardelijk gunstig voor de bescherming van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne als monument en de omgeving van het kerkdorp en het landgoed als dorpsgezicht. Er kan niet ingegaan worden op het tegenstrijdige advies van het stadsbestuur om enerzijds het dorpsgezicht uit te breiden met bijkomende dorpsbebouwing, en anderzijds het dorpsgezicht in te krimpen door landbouwgronden eruit te laten. De Vlaamse overheid maakt immers een afbakening vanuit de erfgoedwaarden, en niet vanuit deze of gene gewestplanbestemming. Bovendien bieden het MB in kwestie, en het onroerenderfgoeddecreet en -besluit voldoende garanties om een onnodig zware planlast voor het dorpsgezicht in zijn geheel en meer specifiek voor de opgenomen landbouwgronden te vermijden.

Dit advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit: de beheersdoelstellingen i.v.m. landbouwgronden worden verduidelijkt.

- Het advies van het stadsbestuur is voorwaardelijk gunstig voor de bescherming van het ensemble van de Sint-Petruskerk, het kerkhof, de pastorie en het landgoed Vicogne als monument. De beheersdoelstellingen in het MB verduidelijken dat de bescherming een herbestemming van de kerk en de onmiddellijke omgeving niet hypothekeert.

- Het advies van het stadsbestuur is ongunstig voor de bescherming van de graftekens. Door de hoge erfgoedwaarde van zowel de kerk als een deel van de graftekens op het kerkhof, en de visuele en historische verwevenheid tussen deze erfgoedobjecten, is een bescherming van de kerk zonder een selectie van graftekens echter niet wenselijk. Toch kon na een bijkomende evaluatie deels tegemoet gekomen worden aan het ongunstig advies: in een aangepast beschermingsvoorstel werd het aantal te bewaren graftekens herleid van 31 naar 25.

Uit het advies blijkt de bezorgdheid van het stadsbestuur over de toekomstige exploitatie van het kerkhof. De bescherming vormt hiervoor zeker geen belemmering: de 25 voor behoud geselecteerde graftekens vormen slechts 28,5 % van het totaal aantal graftekens op het kerkhof. Nog zonder rekening te houden met de mogelijkheid van hergebruik bij beschermde graftekens (nieuwe begraving met behoud van oud grafteken) is 71,5 % van de grafpercelen potentieel bruikbaar voor nieuwe begravingen. Het behoud van beschermd funerair erfgoed kan zelfs bijdragen tot de aantrekkelijkheid van een 'actief' kerkhof.

Met de bezorgdheid over de hoge onderhoudslast voor de plaatselijke overheid wordt rekening gehouden door de vermindering van het aantal geselecteerde graftekens. Overigens zijn bouwvallige graftekens uit de selectie geweerd, en de geselecteerde graftekens worden beschermd in de bestaande staat. Conservatie en in situ behoud van de graftekens en grafstèles vormen bij bescherming de enige verplichting. Overigens voorzien Onroerenderfgoeddecreet en -besluit financiële stimuli vanuit de Vlaamse overheid voor zowel onderhoud als restauratie van graftekens.

Dit advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit: het aantal te bewaren graftekens wordt gereduceerd van 31 naar 25.

- Het advies uitgebracht door de VCOE is gunstig. Er kan niet ingegaan worden op het voorstel om het dorpsgezicht om te zetten in een ruimere landschapsbescherming.

Dit advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit.

2. Bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming

De stad Diksmuide organiseerde het openbaar onderzoek van 21 mei 2016 tot en met 21 juni 2016.

Het stadsbestuur van Diksmuide organiseerde op 24 mei 2016 een hoorzitting. Op deze hoorzitting werden geen bezwaren of opmerkingen geuit over het beschermingsdossier. Het agentschap Onroerend Erfgoed maakte een verslag op van deze hoorzitting.

Tijdens het openbaar onderzoek werden opmerkingen en bezwaren ingediend die hieronder behandeld worden.

Er werden vijf schriftelijke bezwaren ingediend.

2.1. Bezwaar van zakelijkrechter 1

Het bezwaar betreft het onroerend goed gelegen op adres Viconiastraat nummers 22a, 22 bus 1-2 (in het beschermingsbesluit Viconiastraat nummers 20-22-22a).

- In een eerste punt vragen de eigenaars om te noteren dat deur van nummer 22 bus 1-2 gewijzigd is. Deze deur is vernieuwd in oktober 2015. Nu is ze in aluminium en in grijze kleur. De eigenaars vragen dat de beschrijving op pagina 19 (inhoudelijk dossier) aangepast wordt, evenals in de fotoregistratie van de fysieke toestand.

Antwoord: in de beschrijving van het huis (inhoudelijk dossier) wordt bij "*Vernieuwd schrijnwerk (kunststof)*" aangevuld: "*de rondboogdeur werd in oktober 2015 gewijzigd in grijs aluminium*". Het vernieuwde houtwerk heeft geen erfgoedwaarde en wordt niet vermeld onder artikel 2 van het beschermingsbesluit (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen). In de fotoregistratie van de fysieke toestand (definitieve bescherming) werd een recente foto van de aluminiumdeur toegevoegd. De gewijzigde toestand heeft geen invloed op artikel 2 (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) van het beschermingsbesluit, vermits het houtwerk hierin niet beschreven wordt.

- In een tweede punt vragen de eigenaars of ze toelating kunnen krijgen voor het schilderen van de ramen en de poorten van nummer 22A in dezelfde grijze kleur (impliciete verwijzing naar de grijze kleur van de deur).

Antwoord: binnen het dorpsgezicht geldt de meldingsplicht. Niet-vergunningsplichtige werken dienen gemeld te worden aan het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur zal vervolgens oordelen of de werken impact hebben op de erfgoedwaarde van het dorpsgezicht, en of er al dan niet een toelating bij het agentschap Onroerend Erfgoed of, in voorkomend geval, de Onroerenderfgoedgemeente nodig is (artikelen 6.2.5 en 6.3.12 Onroerenderfgoedbesluit).

Ter verduidelijking wordt hier verwezen naar de website van het agentschap Onroerend Erfgoed:

"Voor de hele of gedeeltelijke sloop, het optrekken of het plaatsen of het herbouwen van een gebouw of een constructie in een beschermd stads- of dorpsgezicht moet een toelating gevraagd worden. Voor andere werken die niet stedenbouwkundigplichtig zijn hoeft je niet altijd een toelating aan te vragen. Je meldt de niet-vergunningsplichtige werken eerst aan het college van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeente. Als het college vindt dat de werken wezenlijke eigenschappen van het beschermde geheel verstoren, dan pas heb je een toelating nodig van het agentschap Onroerend Erfgoed (of van de gemeente, als die erkend is als onroerenderfgoedgemeente)."

(<https://www.onroerenderfgoed.be/nl/beheer/vergunningen/beschermd-onroerend-erfgoed/>, geraadpleegd op 21 september 2016)

- In een derde punt wordt een stedenbouwkundige problematiek aangekaart: achter de woningen in kwestie is een loods zonder erfgoedwaarde gelegen, waarin op vandaag een tractorhandel uitgbaat wordt. Volgens de eigenaars heeft deze handel, gelegen in woongebied, een uitdovend karakter.

De eigenaars verwijzen naar de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud (inhoudelijk dossier, maar ook opgenomen in het beschermingsbesluit) waarin gevraagd wordt om het onroerend goed "*zo maximaal bouwvrij houden*". De eigenaars vragen om de omschrijving "*zo maximaal bouwvrij houden*" te veranderen in "*het behouden van de kleinschaligheid*", met het oog op een laagbouw zoals de bestaande gebouwen. "*Hierdoor houden we de mogelijkheid open om langs de Kasteelhoevestraat nog enkele huizen bij te plaatsen zonder het dorpsgezicht indringend te veranderen.*"

Antwoord: de loods is gelegen in woongebieden met cultureel- historische en/of esthetische waarde.

Het volledige voorschrift luidt als volgt: "*Het poldergebied rond het kerkdorp en het landgoed Vicogne dient maximaal bouwvrij gehouden te worden in functie van het vrijwaren van de gaafheid van het cultuurhistorisch waardevolle, rurale landschap.*" Uiteraard dient bij dit voorschrift rekening gehouden te worden met het juridische gegeven van de gewestplanbestemming. Een gewestplanbestemming kan niet zomaar overruled worden door een bescherming als dorpsgezicht. Voor de eventuele ontwikkeling van het

deel van het perceel met de loods (open aan de straatzijde Viconiastraat/Kasteelhoevestraat, woongebied) dient een verkavelings- en/of stedenbouwkundige vergunning aangevraagd te worden. Omdat het perceel gelegen is in een beschermd dorpsgezicht zal de vergunningverlener het advies moeten inwinnen van het agentschap Onroerend Erfgoed (artikel 6.4.4,§2 van het Onroerenderfgoeddecreet). Dat advies houdt in dat het agentschap een beoordeling maakt van de aangevraagde werken (en de vormelijkheid en de gebruikte materialen) en nagaat of die verenigbaar zijn met de erfgoedwaarden van het beschermde dorpsgezicht. Uiteraard dient het agentschap daarbij rekening te houden met de gewestplanbestemming.

Voor werken of handelingen in een beschermd stads- of dorpsgezicht waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning vereist is, geldt de meldingsplicht. Niet-vergunningsplichtige werken dienen gemeld te worden aan het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur zal vervolgens oordelen of de werken impact hebben op de erfgoedwaarde van het dorpsgezicht, en of er al dan niet een toelating bij het agentschap Onroerend Erfgoed of, in voorkomend geval, de Onroerenderfgoedgemeente nodig is (artikelen 6.2.5 en 6.3.12 Onroerenderfgoedbesluit).

Ter verduidelijking wordt hier verwezen naar de website van het agentschap Onroerend Erfgoed:

"Voor de hele of gedeeltelijke sloop, het optrekken of het plaatsen of het herbouwen van een gebouw of een constructie in een beschermd stads- of dorpsgezicht moet een toelating gevraagd worden. Voor andere werken die niet stedenbouwkundigplichtig zijn hoef je niet altijd een toelating aan te vragen. Je meldt de niet-vergunningsplichtige werken eerst aan het college van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeente. Als het college vindt dat de werken wezenlijke eigenschappen van het beschermde geheel verstoren, dan heb je een toelating nodig van het agentschap Onroerend Erfgoed (of van de gemeente, als die erkend is als onroerenderfgoedgemeente)."

(<https://www.onroerenderfgoed.be/nl/beheer/vergunningen/beschermd-onroerenderfgoed/>, geraadpleegd op 21 september 2016)

In het inhoudelijk dossier en in het beschermingsbesluit (definitieve bescherming) werd dit voorschrift verduidelijkt. Enerzijds werd verduidelijkt dat het maximaal bouwvrij houden van het poldergebied slaat op de percelen met gewestplanbestemming 'landschappelijk waardevolle agrarische gebieden'. Aldus klinkt het voorschrift dan: "*Het poldergebied rond het kerkdorp en het landgoed Vicogne dient, voor zover gelegen in de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden (confer gewestplanbestemming), maximaal bouwvrij gehouden te worden in functie van het vrijwaren van de gaafheid van het cultuurhistorisch waardevolle, rurale landschap.*" Anderzijds wordt verduidelijkt dat bovenstaand voorschrift, voor de percelen met gewestplanbestemming 'woongebieden met cultureel-, historische en/of esthetische waarde', niet ingaat tegen deze gewestplanbestemming: "*Voor het deel van het dorpsgezicht dat gelegen is binnen woongebieden met cultureel-, historische en/of esthetische waarde, dient bij nieuwbouw kleinschaligheid, aansluitend bij de kleinschalige dorpskern, nagestreefd te worden.*"

Conclusie: het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier, het beschermingsbesluit en de fotoregistratie van de fysieke toestand (bijlage 2 bij het beschermingsbesluit). In het inhoudelijk dossier en in het beschermingsbesluit (definitieve bescherming) werd verduidelijkt dat de gewestplanbestemming niet zomaar overruled wordt door de bescherming als dorpsgezicht.

2.2. Bezwaar van zakelijkrechthouders 2 en 3

Zakelijkrechthouders 2 en 3 dienden een identiek bezwaarschrift in over de woning gelegen aan de Viconiastraat nummer 18 A. Het bezwaar geldt het "*onder de noemer van erfgoed plaatsen van een patrimonium*". "*Door toedoen van erfgoed zal dit ongetwijfeld een waardevermindering genereren. Bovendien is er maar beperkt overleg gepleegd geweest. En dat een overheid zomaar kan beslissen over ons hebben en goed is voor ons zeker een brug te ver!*"

Antwoord: volgens het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit betreft het "*een villa onder pannen zadeldak, met vrijstaande garage*" zonder erfgoedwaarde. In de beheersdoelstellingen wordt gesteld "*dat de woonfunctie, indien andere regelgeving dat*

niet verbiedt, verdergezet kan worden". De stelling dat een villa (zonder erfgoedwaarde) door haar ligging in een beschermd dorpsgezicht in waarde zou verminderen, is geenszins bewezen.

Wat betreft het overleg moet er op gewezen worden dat het dossier voorafgaand aan de voorlopige bescherming geadviseerd werd door de gemeente, administratieve instanties en de VCOE. Bij de voorbereiding van het dossier werd niet gevraagd om een interieurbezoek aan het pand te brengen, vermits het pand in se geen erfgoedwaarde heeft. De impact van het beschermd dorpsgezicht op de woning is beperkt: in de beheersdoelstellingen wordt gesteld dat de woonfunctie verdergezet kan worden. Bij de toelatingsplichtige werken is de villa expliciet uitgesloten van de derde en de vierde toelatingsplicht.

Conclusie: het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

2.3. Bezwaar van zakelijkrechthouder 4

De bezwaarindieners zijn als koppel en namens een BVBA zakelijkrechthouder van twee onroerende goederen die opgenomen zijn in het beschermingsdossier (monument en dorpsgezicht).

Een **eerste bezwaar** is een **vraag om verduidelijking van het beschermingsvoorstel** van de voormalige pastorie (Stuivekenskerkestraat nummer 2) als **monument**. De zakelijkrechthouder vraagt of alle tuinmuren mee beschermd zijn.

In een inleiding worden de verwerving van de voormalige pastorie en de daaropvolgende verbouwingen geschetst. Bij de verbouwingen (2006) streefden de eigenaars ernaar om *"in de mate van het mogelijke, het oorspronkelijk karakter van het gebouw te bewaren, zowel aan de buitenzijde als van het interieur. Dit resulteerde in het behoud van het hoofdvolume van het gebouw als een breedhuis met vier traveeën onder steil zadeldak. Dit geldt ook voor de achterzijde van het gebouw- met over de volledige lengte van de begane grond- de veranda, met grote houten ramen naar de tuinzijde en aansluitende eetplaats. De achterliggende tuin is over de totale lengte met een hoge scheidingsmuur gescheiden van de drie aanpalende percelen. In het muurgedeelte tussen de pastorie en het kerkhof is de dichtgemetselde verbindingsdeur met het kerkhof nog zichtbaar. Tegen deze muur (zijde kerkhof) is door ons leifruit aangeplant in 2009. En tenslotte werd het zgn. 'hennekot' met zadeldak eveneens bewaard. Ook het interieur bewaart de oorspronkelijke indeling en aankleding. De vloeren, houten bordestrap met gesculpteerde trappaal, deuren, zwart marmeren schouw, enz. werden dan ook door ons gekoesterd. Dit alles om aan te tonen dat de eigenaars zich bewust zijn van de waarde van dit monumentaal gebouw en steeds gepoogd hebben om dit gegeven in stand te houden."*

Voor de eigenaars is er echter een onduidelijkheid in de bescherming van het *"pastoriehuis met tuin"*. Ze gaan ervan uit dat *"de ganse tuinmuur (palend aan de drie achterliggende percelen) is opgenomen in het (voorlopig) beschermingsbesluit"*. Voor de eigenaars is de bescherming van de drie muren wenselijk: *"Er wordt gevraagd - indien dit niet reeds het geval zou zijn - de drie zijden (palend aan de drie percelen) op te nemen in het MB"*.

Antwoord: de drie tuinmuren van de achterliggende pastorietaan zijn opgenomen binnen de perimeter van zowel monument als dorpsgezicht (bijlage 1 bij het beschermingsbesluit). In de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud voor het als monument beschermde ensemble (artikel 4.1) wordt duidelijk gesteld dat *"de tuinmuren behouden dienen te blijven"*. In artikel 2 (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) van het beschermingsbesluit (voorlopige bescherming) zijn de tuinmuren van de achterliggende pastorietaan omschreven als *"de hoge scheidingsmuur, met dichtgemetselde deur, tussen de pastorietaan en het kerkhof"*. Van de drie scheidingsmuren in de achterliggende tuin werd enkel het deel tussen de pastorietaan en het kerkhof meer in detail (dichtgemetselde deur) beschreven, omdat deze het gaafst bewaard is. De andere muren zijn echter even noodzakelijk voor de ommuring en het gesloten karakter van de achterliggende pastorietaan en bewaren grotendeels dezelfde basistypologie. Het betreft bakstenen muren die geritmeerd worden door bakstenen penanten: de lange zuidelijke tuinmuur (grotendeels de scheidingsmuur tussen de tuin en het kerkhof) is afgeboord door een bakstenen ezelsrug en wordt geleed door hogere penanten onder ezelsrug; de oostelijke tuinmuur (de achterste muur, deels aan het zicht onttrokken door een recente

tuinconstructie) kent dezelfde afboording onder ezelsrug, en de geleiding door penanten met ezelsrug, doch met afboording in een meer fragmentaire toestand; de lange noordelijke muur bewaart nog de ritmering door (korte) bakstenen penanten, de betonnen dekstenen hebben geen erfgoedwaarde.

Onroerend Erfgoed gaat in op de vraag van de zakelijkrechthouder voor meer duidelijkheid. In artikel 2 (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) van het beschermingsbesluit (definitieve bescherming) werd verduidelijkt dat de drie tuinmuren van de achterliggende pastorietuin mee beschermd zijn. De beschrijving werd als volgt verduidelijkt: *"De achterliggende pastorietuin is aan drie zijden ommuurd door hoge bakstenen scheidingsmuren. De lange zuidelijke tuinmuur vormt deels de scheidingsmuur tussen de pastorietuin en het kerkhof; in een hoger uitgewerkt deel van deze muur is de dichtgemetselde deur, tussen de pastorietuin en het kerkhof, bewaard. De zuidelijke tuinmuur en gedeeltelijk ook de oostelijke tuinmuur zijn afgeboord door een ezelsrug, en worden geleed door hogere penanten onder ezelsrug. De noordelijke tuinmuur wordt geritmeerd door bakstenen penanten. Tegen de zuidelijke tuinmuur is leifruit geplant."* Ook in het inhoudelijk dossier werd de beschrijving van de tuinmuren aangepast.

Bij de beheersdoelstellingen voor het als monument beschermde ensemble (artikel 3.1 van het definitieve beschermingsbesluit) werd de algemene beheersdoelstelling *"De algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen"* voor de muren van de achterliggende pastorietuin als volgt verduidelijkt: *"Voor de achterliggende pastorietuin: bij onderhoud en restauratie van de hoge zuidelijke tuinmuur dient de afboording door bakstenen ezelsruggen, en de ritmering door hogere penanten onder ezelsrug gerespecteerd te worden. Bij onderhoud en restauratie van de oostelijke tuinmuur kan gestreefd worden naar historisch herstel van de afboording door bakstenen ezelsruggen, en de ritmering door hogere penanten onder ezelsrug (uitgangspunt hierbij zijn de bewaarde aanzetten en het voorbeeld van de zuidelijke tuinmuur). Bij onderhoud en restauratie van de noordelijke tuinmuur geldt als uitgangspunt dat de ritmering door eenvoudige bakstenen penanten bewaard dient te blijven"*.

Ook de fotoregistratie (bijlage 2 bij het definitieve beschermingsbesluit) werd aangevuld met foto's van de scheidingsmuren.

Een **tweede bezwaar** betreft de **bescherming als dorpsgezicht** van perceel 151 M2 (sectie A), eveneens eigendom van zakelijkrechthouder 4. De beheersdoelstellingen (artikel 3.2. van het beschermingsbesluit) worden door de bezwaarindiener geciteerd: *"De openheid van het landschap, de perceelstructuur en de kleinschaligheid van de bebouwing dienen herkenbaar en leesbaar te blijven"*. Uit de voorschriften voor instandhouding en onderhoud (artikel 4.2. van het beschermingsbesluit) wordt vrij geciteerd *"het maximaal bouwvrij houden ten einde het vrijwaren van de gaafheid van het cultuurhistorisch waardevolle, rurale landschap"* en *"het vrije uitzicht op de kleinschalige dorpskern met dominante torenspits en het gedeeltelijk door een bomengordel omringde landgoed Vicogne dient hierbij steeds voorop te staan"*.

De zakelijkrechthouder heeft hierover vier bedenkingen:

1) *"het vrije uitzicht op de kleinschalige dorpskern met dominante toren"* kan best gerealiseerd worden vanaf de openbare wegenis (Stuivekenskerkestraat, Vicognestraat of Viconiastraat). Langs deze wegen verloopt immers het verkeer van inwoners en toeristen. Het betwiste perceel 151 M2 paalt enkel aan een kleine veldwegel waar sporadisch wandelaars passeren en waar men dus slechts zelden geniet van het dorpsgezicht. Dit wordt gestaafd aan de hand van foto's in bijlage (er is echter slechts één foto toegevoegd: zicht vanuit de Stuivekenskerkestraat, met zicht op de pastorie en de kerktoren, uitlopend op de voormalige herberg in de Viconiastraat).

Antwoord: de 'kleine veldwegel' langs een gracht, waarlangs er minder wandelaars zouden passeren, maakt als 'half verharde paden' deel uit van de *"Stuivetjes wandelroute"* van de toeristische dienst van de stad Diksmuide (<http://toerisme.diksmuide.be/product/589/stuivetjes-wandelroute>). De percelen ten zuiden van deze gracht en veldwegel (het betwiste perceel 151 M2, maar ook twee grote landbouwpercelen, 155 A en 156 A) zijn vanuit de west- en zuidwestzijde medebepalend voor *"het vrije uitzicht op de kleinschalige dorpskern met dominante toren"*, onder meer vanuit de wandelroute en de Viconiastraat.

2) Het stadsbestuur heeft in zijn advies bezwaren geuit tegen de opname van de landbouwgronden achter het dorpscafé, omdat het de exploitatie kan bezwaren. Dit wordt weerlegd door de Vlaamse overheid die ter verduidelijking aangeeft *"Bij het bepalen van beheersdoelstellingen is rekening gehouden met de huidige bestemming en de huidige functies van de gebouwen en gronden binnen het dorpsgezicht."*

Antwoord: in deze paragraaf wordt geen concreet bezwaar geformuleerd door de zakelijkrechthouder.

3) Uit het advies van de VCOE blijkt dat deze commissie een aantal bemerkingen en bedenkingen heeft over de bescherming als dorpsgezicht van de omgeving van het kerkdorp. *"Jammer genoeg is dit advies niet in extenso weergegeven, zodat extern betrokkenen er zich niet kunnen op beroepen. In tweede instantie verkiest VCOE de omzetting van 'dorpsgezicht' naar 'ankerplaats ijzer tussen Diksmuide en Stuivekenskerke'."* Verder wordt er verwezen naar de definitie van dorpsgezicht uit het onroerenderfgoeddecreet, zoals aangehaald in de behandeling van de adviezen. Verder stelt de bezwaarindiener: *"De Vlaamse Overheid meent dat het advies van VCOE gunstig is, alhoewel dat niet zo werd verwoord"*.

Antwoord:

- Het is inderdaad zo dat de adviezen – in tegenstelling tot de behandeling van de adviezen - niet mee betekend werden met het dossier. Als een zakelijkrechthouder het advies van de VCOE, of van een andere instantie, wenst te ontvangen, dan kan dit op eenvoudige vraag gebeuren in het kader van de openbaarheid van bestuur. In de behandeling van de adviezen werd elk punt aangehaald door de VCOE behandeld.

- De bezwaarindiener leest de behandeling van het advies van de VCOE op een verkeerde wijze. De VCOE verkoos de omzetting van de ankerplaats "IJzer tussen Diksmuide en Stuivekenskerke" (landschapsatlas) in een cultuurhistorisch landschap boven een dorpsgezicht. Deze opmerking van de VCOE werd ook weerlegd in de behandeling van de adviezen. Overigens kunnen noch de bescherming als dorpsgezicht, noch de bescherming als cultuurhistorisch landschap de verkavelingsvergunning opheffen.

- Alhoewel in het advies een aantal opmerkingen gemaakt worden bij het dossier, is het expliciet gunstig voor zowel de bescherming als monument, als voor de bescherming als dorpsgezicht.

4) In de behandeling van de adviezen stelt de Vlaamse Overheid (algemene conclusie, pagina 7) dat de adviezen van de Stad Diksmuide en de VCOE geen aanleiding zijn om de voorlopige bescherming niet te laten doorgaan. Er wordt onder meer gesteld: *"bovendien bieden het MB in kwestie, en het onroerend erfgoeddecreet en -besluit voldoende garanties om een onnodig zware planlast voor het dorpsgezicht in zijn geheel en meer specifiek voor de opgenomen landbouwgronden te vermijden"*.

De bezwaarindiener reageert hierop *"(...) dat deze verklaring totaal onjuist is! Zowel het stadsbestuur Diksmuide als de Vlaamse Overheid hebben totaal uit het oog verloren dat het perceel sie A nr 151M2 opgenomen is in het gewestplan als bouwgrond! Tevens werd op 6/01/2009 door het stadsbestuur een verkavelingsvergunning afgeleverd aan ondergetekenden. Kopie van de niet-vervallen verkaveling wordt in bijlage toegevoegd aan het dossier. Daarom vragen wij dat ons perceel totaal uit het MB zou worden gelicht of tenminste gedeeltelijk zodat de realisatie van een bouw aan de laterale kant van het perceel (kant café) zoals voorzien in de verkavelingsvergunning, kan mogelijk blijven. Zo niet zou planschade kunnen ontstaan met alle consequenties van dien!"*

In de slotzin wordt het als volgt geformuleerd: *"Wij wijzen uitdrukkelijk op de onjuiste informatie welke verstrekt werd inzake perceel 151M2 waarbij over het hoofd werd gezien dat het hier geen landbouwgrond, maar bouwgrond betreft waarvoor een verkavelingsvergunning werd afgeleverd. Een betaling van planschade is hier zeer reëel."*

Antwoord:

- In het inhoudelijk dossier wordt onder juridische toestand (pagina 28) wel degelijk vermeld dat er op perceel 151 M 2 (sectie A), gelegen in de woongebieden met cultureel-historische en/of esthetische waarde, sinds 2009 een verkavelingsvergunning van kracht is (beslissing van het College van burgemeester en schepenen op 10 februari 2009). Het agentschap Onroerend Erfgoed verstreekte dus geen onjuiste informatie.

- Uiteraard kunnen een gewestplanbestemming en een rechtsgeldige verkavelingsvergunning niet zomaar overruled worden door een bescherming als dorpsgezicht. Voor de concrete realisatie of bouw van een woning in die verkaveling, moet uiteraard nog een stedenbouwkundige vergunning aangevraagd worden. Omdat het perceel gelegen is in een beschermd dorpsgezicht zal de vergunningverlener het advies moeten inwinnen van het agentschap Onroerend Erfgoed (artikel 6.4.4,§2 van het Onroerenderfgoeddecreet). Dat advies houdt in dat het agentschap een beoordeling maakt van de aangevraagde werken (en de vormelijkheid en de gebruikte materialen) en nagaat of die verenigbaar zijn met de erfgoedwaarden van het beschermde dorpsgezicht. Uiteraard dient het agentschap daarbij rekening te houden met de gewestplanbestemming. Het aspect omtrent adviesverlening van een rechtsgeldige verkavelingsvergunning binnen een beschermd dorpsgezicht werd verduidelijkt in het inhoudelijk dossier (juridische toestand).

- In het inhoudelijk dossier en in het beschermingsbesluit (definitieve bescherming) werden de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud verduidelijkt. Enerzijds werd verduidelijkt dat het maximaal bouwvrij houden van het poldergebied slaat op de percelen met gewestplanbestemming 'landschappelijk waardevolle agrarische gebieden'. Aldus klinkt het voorschrift dan: *"Het poldergebied rond het kerkdorp en het landgoed Vicogne dient, voor zover gelegen in de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden (confer gewestplanbestemming), maximaal bouwvrij gehouden te worden in functie van het vrijwaren van de gaafheid van het cultuurhistorisch waardevolle, rurale landschap."* Anderzijds wordt verduidelijkt dat bovenstaand voorschrift, voor de percelen met gewestplanbestemming 'woongebieden met cultureel-, historische en/of esthetische waarde', niet ingaat tegen deze gewestplanbestemming: "Voor het deel van het dorpsgezicht dat gelegen is binnen de woongebieden met cultureel-, historische en/of esthetische waarde, dient bij nieuwbouw kleinschaligheid, aansluitend bij de kleinschalige dorpskern, nagestreefd te worden". Uiteraard zal bij de uitvoering van dit laatste voorschrift rekening moeten gehouden worden met de rechtsgeldige verkavelingsvergunning.

- De passage over mogelijk planschade vervalt, vermits er in bovenstaande duidelijk geformuleerd is dat een gewestplanbestemming en een verkavelingsvergunning niet zomaar overruled worden door een bescherming als dorpsgezicht.

Conclusie: het bezwaar heeft invloed op het inhoudelijk dossier, het beschermingsbesluit en de fotoregistratie van de fysieke toestand (bijlage 2 bij het beschermingsbesluit). Enerzijds wordt verduidelijkt dat de drie tuinmuren van de achterliggende pastorietaanbouw mee opgenomen zijn in de monumentenbescherming. Anderzijds wordt verduidelijkt dat een gewestplanbestemming en een rechtsgeldige verkavelingsvergunning niet zomaar overruled worden door een bescherming als dorpsgezicht.

2.4. Bezwaar van zakelijkrechthouder 5

De distributienetbeheerder voor onder andere elektriciteit en eigenaar van de cabine stelt: *"wij wensen bezwaar aan te tekenen tegen de opname van onze oude gemetste elektriciteitscabine nabij het landgoed Vicogne als pand in de inventaris van het bouwkundig erfgoed"*. In het 'betreft' wordt wel correct aangehaald dat het om de bescherming als dorpsgezicht gaat van het "kerkdorp en landgoed Vicogne". Een kopie van het bezwaar werd op 24 mei 2016 ook rechtstreeks aan Onroerend Erfgoed gestuurd.

Het KB van 4 december 2012 stelt een risicobeoordeling verplicht voor elke cabine, met het oog op preventieve veiligheidsmaatregelen. *"De risicoanalyse zal wellicht eisen dat de cabine, omwille van veiligheidsrisico's naar ons personeel toe of bij ontploffing naar omwonenden en voorbijgangers toe wordt afgebroken. De huidige geplaatste cabines zijn immers als het ware 'bunkers' terwijl het hier een gemetste cabine betreft die bij ontploffing van een transformator wellicht instort. Wij maken dan ook alle voorbehoud naar aansprakelijkheid toe indien u toch zou overgaan tot definitieve opname in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Bovendien is het in stand houden van het uitzicht van de cabine niet mogelijk daar de middenspanningsdoorvoerisolatoren bovenop de cabine niet meer beschikbaar zijn op de markt."*

Antwoord:

De cabine is als bouwkundig element met erfgoedwaarde opgenomen in een beschermd dorpsgezicht. De cabine is niet beschermd als monument, bijgevolg is de technische installatie in de cabine niet mee beschermd. De bescherming van de elektriciteitscabine binnen het dorpsgezicht bepaalt dan ook niet de huidige of toekomstige functie, of de aard van de technische installatie. Onroerend Erfgoed wenst te benadrukken dat onderhoud en instandhouding van de bakstenen cabine, met of zonder technische installatie, de verantwoordelijkheid is en blijft van de eigenaar en beheerder van de cabine. De verantwoordelijkheid voor ongevallen blijft in zijn volledigheid bij de distributienetbeheerder liggen.

Indien, ten gevolge van de risicoanalyse of andere evoluties, de huidige technische installatie niet meer aan de normen zou voldoen, dan kan in volgende richtingen een oplossing gezocht worden:

1) Het casco van de bakstenen cabine wordt hergebruikt om er een hedendaagse cabine/ technische installatie in te plaatsen, van het genoemde 'bunkertype'. Naar alle waarschijnlijkheid zal men bij de vernieuwing van de cabine overgaan op ondergrondse leidingen. In dat geval blijven de oude isolatoren aan de buitenzijde van de cabine bewaard als relict van de oude elektriciteitsvoorziening. De draden die vanuit deze isolatoren vertrekken, zijn niet als intrinsieke elementen bedoeld in artikel 2 van het voorlopig beschermingsbesluit (erfgoedkenmerken en -elementen) en dienen niet bewaard te blijven. Voor alle duidelijkheid werd de vermelding dat de isolatoren dienden voor de "aankoppeling van elektriciteitsdraden" geschrapt in artikel 2 (definitieve bescherming). Indien er toch verder bovengrondse draden gebruikt worden vanuit de oude cabine, dan kunnen de oude isolatoren vervangen worden door nieuwe (zoveel mogelijk met gelijkaardig uitzicht en formaat). Indien mogelijk kan er voor worden gekozen om nieuwe isolatoren te installeren, terwijl de oude isolatoren aanwezig blijven. Het verdient aanbeveling om hierover vooraf te overleggen met Onroerend Erfgoed. In artikel 2 van het beschermingsbesluit (erfgoedkenmerken en -elementen) wordt geen type van isolatoren bepaald. Bij behoud van de oude isolatoren als relict kunnen ook oude isolatoren van andere installaties die moeten verdwijnen, gerecupereerd worden.

2) Er kan onderzocht worden of er aansluitend bij de oude bakstenen cabine, een nieuwe cabine kan ingeplant worden aan de zuid- en/of westzijde ervan, aansluitend bij de parking van hotel Vicogne. Het perceel waarop de cabine momenteel ingeplant is, is bijna dubbel zo groot als de eigenlijke cabine. Randvoorwaarden zijn hierbij dat het gezichtsveld van de oude cabine vanuit de Kasteelhoevestraat gevrijwaard blijft, en dat de ensemblewaarde tussen dreef (Kasteelhoevestraat), de poort en de kapel van het landgoed Vicogne en de cabine gerespecteerd wordt. Het verdient aanbeveling om hierover vooraf te overleggen met Onroerend Erfgoed. Als uitgangspunt geldt uiteraard dat een nieuwe cabine binnen het omgevende dorpsgezicht dient geïntegreerd te worden qua vorm, materiaalgebruik en/of schermgroen. De aanpassing van het materiaalgebruik zou ook kunnen gebeuren door 'materialisatie' van het klassieke materiaal, bijvoorbeeld het beschilderen van de cabine met een omgevingsmotief (suggestie van baksteen of andere elementen).

3) De distributienetbeheerder kan uiteraard ook in overleg met het gemeentebestuur en eventueel private partners op zoek gaan naar een nieuwe locatie om een cabine te bouwen. Indien deze nieuwe cabine binnen het dorpsgezicht ligt, dan moet de aanvraag geadviseerd worden door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het verdient aanbeveling om hierover vooraf te overleggen met Onroerend Erfgoed. Als uitgangspunt geldt uiteraard dat een nieuwe cabine binnen het omgevende dorpsgezicht dient geïntegreerd te worden qua vorm, materiaalgebruik en/of schermgroen. De aanpassing van het materiaalgebruik zou ook kunnen gebeuren door 'materialisatie' van het klassieke materiaal, bijvoorbeeld het beschilderen van de cabine met een omgevingsmotief (suggestie van baksteen of andere elementen). Een andere mogelijkheid is dat men de nieuwe cabine buiten het dorpsgezicht inplant.

4) Bij de optie voor een nieuwe cabine dient de oude bakstenen cabine (exterieur) bewaard te blijven. De oude cabine kan behouden worden als relict zonder functie. Ofwel kan er gezocht worden naar een herbestemming voor de cabine. Het betreft een gebouw met kleine oppervlakte, maar potentieel meerdere verdiepingen. Afhankelijk van de noden

ter plaatse kan er gedacht worden aan een infopunt rond de geschiedenis van Stuivekenskerke (infoborden in openlucht hebben een beperkte levensduur), een uitkijkpunt, een fietskluis, een oplaadpunt voor elektrische fietsen enzovoort.

Conclusie: het bezwaar heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier. Het bezwaar heeft invloed op artikel 2 van het beschermingsbesluit (definitieve bescherming): voor alle duidelijkheid werd de vermelding onder de erfgoedkenmerken en -elementen dat de isolatoren dienden voor de "aankoppeling van elektriciteitsdraden" geschrapt.

3. Algemene conclusie

Het bezwaar uitgebracht door de distributienetbeheerder over de elektriciteitscabine (dorpsgezicht) leidde tot een aanpassing en verduidelijking van artikel 2 (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) van het beschermingsbesluit (definitieve bescherming). In de behandeling van het bezwaar worden verschillende mogelijkheden aangereikt in verband met een toekomstige vernieuwing van de niet beschermde technische installatie (binnenzijde). Er kan een nieuwe installatie geplaatst worden in de bakstenen cabine, er kan – mits de nodige maatregelen - aansluitend bij de bakstenen cabine een nieuwe cabine geplaatst worden, of er kan elders in het dorpsgezicht – mits de nodige maatregelen – een nieuwe cabine geplaatst worden. Uiteraard kan een nieuwe cabine ook buiten het dorpsgezicht geplaatst worden.

Het bezwaar van de eigenaars van een recente villa zonder erfgoedwaarde (Viconiastraat nummer 18A), gelegen binnen het dorpsgezicht leidde niet tot een aanpassing van het dossier. De impact van het beschermd dorpsgezicht op de woning is immers beperkt: uiteraard kan de woonfunctie verdergezet worden, en de woning is in het beschermingsbesluit expliciet uitgesloten van een aantal toelatingsplichtige werken.

De bezwaren van de eigenaars van Viconiastraat nummers 20-22-22A en van perceel 151 M2 (sectie A, dorpsgezicht) leidden tot een verduidelijking van het dossier. De beheersdoelstellingen, en de voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud werden verduidelijkt in het inhoudelijk dossier en in het beschermingsbesluit (definitieve bescherming). In de behandeling van de bezwaren wordt als juridisch basisgegeven uitgelegd dat dat een gewestplanbestemming en/of een rechtsgeldige verkavelingsvergunning niet zomaar overruled worden door een bescherming als dorpsgezicht.

De opmerking van de eigenaars van de voormalige pastorie (Stuivekenskerkestraat nummer 2, monument) leidde tot de verduidelijking dat de drie tuinmuren van de achterliggende pastorietaanbouw mee beschermd zijn. Artikel 2 (erfgoedkenmerken en erfgoedelementen) en de beheersdoelstellingen van het beschermingsbesluit (definitieve bescherming) en ook de fotoregistratie van de fysieke toestand (bijlage 2 bij het beschermingsbesluit) werden in die zin verduidelijkt. De opmerking van de eigenaars van Viconiastraat nummers 20-22-22A (dorpsgezicht) leidde tot een aanpassing met een recente foto van de fotoregistratie van de fysieke toestand.

Naar analogie met art. 4.1 (monument) werden in het beschermingsbesluit onder art. 4.2. (dorpsgezicht) vier generieke voorschriften voor instandhouding en onderhoud ter verduidelijking toegevoegd. Deze voorschriften, overgenomen uit art. 6.1.1. van het Onroerenderfgoedbesluit van 12 juli 2013 zijn, los van de vermelding in het beschermingsbesluit, van kracht voor beschermde goederen.